

Ohcejoga gieldda KONSEARDNARÁVA

Sisdoallu

1.	LÁIDEHUS	3
2.	MEROŠTALLAMAT.....	3
3.	KONSEARDNARÁVVAGA HEIVEHEAPMI JA GEATNEGAHTTIVUOHTA.....	4
4.	GIELDDA DOAIBMAORGÁNAID JA VIRGEHÁLDDAŠEADDJIID ROLLAT JA DOAIMMAT	6
5.	GIELDAKONSEARTNA EKONOMIIJA JA INVESTEREMIID PLÁNEN JA STIVREN	7
6.	KONSEARDNABEARRÁIGEAHČU JA RAPORTEREMA JA MAID RISKKAI DHÁLDDAŠEAMI ORDNEN..	7
7.	GIELDDA LUOHTTÁMUŠOLBMUID DIEĐUIDOAŽŽUNVUOIGATVUOĐA DORVVASTEAPMI	9
8.	GEATNEGASVUOHTA BIVDIT GIELDDA OAIVILA ÁŠŠÁI OVDAL MEARRÁDUSDAHKAMA.....	9
9.	KONSEARTNA SISKKÁLDAS BÁLVALUSAT	10
9.1.	Konseartna siskkáldas skáhppomat	10
9.2.	Gieldda doaibma márkaniin	10
9.3.	Ruhtadeapmi, investeren ja dáhkádusa addin.....	10
10.	GIELDDA NIEIDASERVOŠIID RÁĐĐEHUSA ČOAHKKÁIBIDJU JA NAMMADEAPMI	11
11.	GIELDDA NIEIDASERVOŠIID BUORRE HÁLDDAŠAN- JA STIVRENVUOHKI	11
11.1.	Easttalašvuohta giieldakonseartnas.....	12
11.2.	Čatnagasgaskavuodát	12
11.3.	Lagašbirrasat ja intreassaoassebealit.....	12
12.	DIEĐU JUOHKIN	13
13.	GIELDAKONSEARTNA DÁRKKÁSTUS	13
13.1.	Ruhtadoallodárkkisteaddji	13
13.2.	Dárkkistanlávdegoddi	14

KONSEARDNARÁVA

1. LÁIDEHUS

Gieldda konseardnarávvagiin ráhkadit rámaid ovdasajis gieldakonserdnii gullevaš servošiid oamasteaddjistivremii gieldda ulbmiliid mielde. Rávvaga čuovvut heivvolaš osiin maiddái osolašvuodaservošiid ja gieldaovttastumiid oamasteaddjistivremis.

Konseardnarávvagiin figgat oažžut servošiid stivrema oktilažžan, lasihit doaimma čadačuovgivuoda ja maid buoridit gieldda servošis ožžojuvvon dieđu kvalitehta ja beavttálmahttit dieđu johtima.

2. MEROŠTALLAMAT

Gielddahálddahusas geavahuvvo almmolaččat doaba **gieldakonseardna**. Dat govvida gielddahálddahusa ovdáneami árbevirolaš almmolašhálddahuslaš, virgeovddasvástádusain doaibmi linjáorganisašuvnnas mánggahámat almmolaš- ja priváhtavuoigatvuodalaš juridihkalaš olbmuid joavkun.

Konseardnastivren: Konseardnastivren oaivvilda oamasteaddjistivrema ja nieidaservošiid ja eará konseardnarávvaga heivehallamii gullevaš servošiid ja gieldaovttastumiid gohcima guoskevaš rávvagiid addima.

Oamasteaddjistivren: Oamasteaddjistivren oaivvilda daid doaimmaid, maiguin gielda oamasteaddjin dahje lahttun váikkuha servošiid hálddahussii ja doibmii. Dát doaimmat sáhttet gullat vuodđudansoahpamušaide, investeremiidda, fitnodatnjuolggadusaide, eará soahpamušaide, persovdnaválljemiidda, rávvagiid addimii olbmuide geat ovdastit gieldda iešguđet báikkálaš servošiin ja gieldda eará stivrenválddi geavaheapmái.

Buorre hálddašan- ja stivrenvuohki: Buorre hálddašan- ja stivrenvuohki oaivvilda nieidaservoša hálddašan- ja stivrenvuogádaga, mii meroštallá nieidaservoša njunnošiid dahjege ráđdehusa ja beaivválaš jodiheaddji rolla, geatnegasvuodaid ja sin gaskavuodaid oamasteaddjái ja sihkkarastá bealistis, ahte gieldda opmodagat dikšojuvvojit ulbmillaččat, luohtehahtti vugiin ja beaktilit nu ahte gieldakonseartna oppalašovdu dorvvastuvvo.

Gieldda konseardnanjunnošat: Gieldda konseardnanjunnošiidda gullet Ohcejoga gieldda hálddahusnjuolggadusa mielde gieldaráđdehus ja gieldahoavda.

Searvvuš, ráđdehus ja beaivválaš jodiheaddji: Searvvuš oaivvilda oasussearvvi, visteoasussearvvi ja vuodđudusaid. Ráđdehus oaivvilda ovddabealde meroštallon servoša ráđdehusa lassin maiddái vástideaddji hálddašan- ja doaibmaorgánaid, main lea ovdalis meroštallon ráđdehussii veardiduvvon doaibmaváldi. Beaivválaš jodiheaddjin oaivvildit oasussearve- ja vuodđuduslágas meroštallon beaivválaš jodiheaddji lassin maiddái eará vástideaddji doaimma dikšu olbmo, dego ovdamearkan vuodđudusa beaivválaš jodiheaddji.

Gieldaovttastupmi Konseardnarávvagis gieldaovttastupmi oaivvilda gieldaovttastumi, mas gávpot lea lahttogieldan.

3. KONSEARDNARÁVVAGA HEIVEHEAPMI JA GEATNEGAHTTIVUOHTA

Gieldalága (410/2015) § 6 mielde searvvuš, mas gielddas lea rehketdoallolága (1336/1997) 1 logu 5 §:s oaivilduvvon mearridanváldi, lea gieldda nieidasearvvuš. Gielda nieidaservošiinnis hábme gieldakonseartna. Gieldda doaibma gokčá gieldda ja gieldakonseartna doaimma lassin oassálastima gielddaid ovttasdoaibmamii ja eará oamasteapmái, soahpamuššii ja ruhtadeapmái vuodđuduvvi doaimma.

Konserdnii gullevaš nieidaservošat čuvvot gieldakonseartnas dohkkehuvvon konseardnarávvagiid, jos daid guoskevaš báikkoheaddji lánkaásaheamis, fitnodatnjuolggadusas, soahpamušain dahje njuolggadusain ii eará čuovo. Go gielda geavaha oamasteaddjistirrema, dat vuhtiiváldá guđege servoša guoskevaš lánkaásaheapmái gullevaš servoša oamasteaddjiid ovtaveardásaš meannudeami prinsihpaid. Oamasteaddjistirrema ii oaččo geavahit dainna lágiin, ahte servoša mearrádus dahje doaibma sáhttá dagahit servoša nuppi oamasteaddjai dahje eará olbmui eahpevuoiggalaš ovddu servoša dahje servoša nuppi oamasteaddji goasttádussan (ovtaveardásašvuodaprinsihppa).

Go konseardnarávvagiidda vuodđuduvvi ovttaskas rávvagat eai čuovo gustovaš njuolggadusaid, nu go searvvuš- dahje rehketdoallolánkaásaheami dahje eará bákkolaš lánkaásaheami, de čuovvut gustovaš lánkaásaheami. Servoša njunnošat galget almmuhit ruossalasvuodas dalán čálalaččat gielddahovdii. Konseardnaráva ii rievdat nieidaservošiid, osolašvuodaservošiid dahje gieldaovttastumi njunnošiid juridihkalaš sajádaga dahje ovddasvástádusa.

Ohcejoga gieldda gieldakonserdnii gullet čuovvovaš nieida- ja osolašvuodafitnodagat ja gieldaovttastumiid oasit:

Fitnodaga namma	Fitnodatšládja	Gieldakonseartna oamastanoassi fitnodagas/gieldaovttastumis
Kiinteistö Oy Ringinvatro	nieidasearvvuš	100,00 %
Kiinteistö Oy Utsjoen Virastotalo	nieidasearvvuš	90,80 %
Kiinteistö Oy Gálgogárdin	osolašvuodasearvvuš	23,59 %
Pohjois-Lapin alueyhteistyön ky (Davvi-Lappi guovlooktasašbarggu gielddaidovttastupmi)	gieldaovttastupmi	8,00 %
Lappi lihttu	gieldaovttastupmi	0,73 %

Konseardnaráva gieđahallo ja dohkkehuvvo gieldda nieidaservošiid ráđđehusas ja fitnodatčoahkkimis ja maid servošiid vástideaddji eará doaibmaorgánain, mat leat gieldda mearridanválddi vuolde. Seammás nieidasearvvuš čatnasa čuovvut konseardnarávva ollislaččat.

4. GIELDDA DOAIBMAORGÁNAID JA VIRGEHÁLDDAŠEADDJIID ROLLAT JA DOAIMMAT

Váldostivra

- meroštallá gieldda ulbmiliid ja daid mielde gieldda oamasteaddjipolitihka linnjemiid
- Mearrida gieldakonserdnii gullevaš servošiid doaimmalaš ja ekonomalaš ulbmiliin
- dohkkeha konseardnanjuolggadusaid

Konseardnanjunnošat

- konseardnanjunnošat ja konseardnanjunnošiid doaimmat ja doaibmaváldi leat meroštallon gieldalágas ja hálddahusjuolggadusas.
- vástida gieldakonseartnas konseardnarávvemis dahjege oamasteaddjistivrema ollašuhttimis ja konseardnabearráigeahču ordnemis váldostivrra mearrádusaid mielde.

Gielddaráđdehus

- nammada ovddasteaddjiid nieida- ja osolašvuodaservošiid fitnodatčoahkkimiidda dahje vástideaddji čoahkkimiidda.
- addá rávvagiid fitnodatčoahkkimis dahje vástideaddji orgánain olbmuide guđet ovddastit gieldda giedahallanvuloš áššiid guoskevaš bealiváldimis, jos rávvagiid addin ii leat stivrennjuolggadusain addojuvvon gieldda eará eiseváldái
- čuovvu gieldakonserdnii gullevaš servošiid doaimma ja dahká dárbbu mielde doaibmaevttohusaid váilevuodain maid fuobmá
- vástida nieidaservošiid bearráigeahču ordnemis ja ollašuhttimis
- addá váldostivrii čilgehusa nieidaservošiid doaimmas ja ekonomiijas gieldda ruhtadoalloloahpaheami oktavuodas.

Gielddahoavda

- stivre gielddaráđdehusa vuolde gieldda konseardnapolitihka
- vástida konseardnarávvaga mielde gielddahovdii gullevaš áššiin
- bearráigeahččá gieldda oamasteaddjipolitihka ollašuvvama ja raportere dárbbu mielde gielddaráđdehussii
- bearráigeahččá gieldakonseartna ja konseardnarávvagiid doaibmama ja dahká dárbbu mielde evttohusaid konseartna ráhkadusa ja rávvagiid ovddideami birra gielddaráđdehussii.

Lávdegoddi

- fuolaha iežas sierradoaibmasuorgái gullevaš bargguin ja nieida- ja osolašvuodaservošiid doaimma bearráigeahčus ja dahká dárbbu mielde doaibmaevttohusaid váilivuodain maid lea fuobmán fitnodatsearvvi njunnošiidda ja raportere dárbbu mielde gielddaráđdehussii.

5. GIELDAKONSEARTNA EKONOMIJA JA INVESTEREMIID PLÁNEN JA STIVREN

Váldostivra ásaha bušehtas nieidaservošiidda doaimma ja ekonomija ulbmiliid, mat leat stivrejuvvon gieldastrategiijas ja dasa gullevaš oamasteaddjipolitihkas ja maid servoša fitnodatdoaimmas. Konseardnanjunnošat ráđđádallet nieidaservošiiguin ásahanvuloš ulbmiliid birra ovdalgo dat dohkkehuvvojit loahpalaččat. Gieldda bušehtas ja -plánas galgá vuhtiiváldit gieldakonseartna ekonomija ovddasvástádusaid ja geatnegasvuodaid. Dán várás nieidaservošiid ráđđehusat galget doaimmahit gildii dan eaktudan dieduid nieidaservošiid boadus-, ruhtadan- ja investerenplána birra ja maid servošiid doibmii gullevaš mearkkašahti riskkain ja eahpesihkkarvuodadahkkiin.

Dása lassin galgá doaimmahit dieduid ee. boahttevaš konseardna- ja fitnodatordnemiin, mearkkašahti nuppástusain máinnašuvvon servošiid fitnodatdoaimmas ja doaibmasuorggis ja maid mearkkašahti čatnašumiin vugiin, maid konseardnanjunnošat leat dárkilabbot meroštallan. Ovttasbarggu boadusin ásahuvvon ulbmiliiguin figgat sihkkarastit, ahte nieidaservošiid doaibma čuovvu gieldakonseartna oppalaš ovddu. Nieidaservošiid ekonomijaplánat galget vuodđuduvvat ulbmiliidda, maid váldostivra lea daidda ásahan. Nieidaservošiid ráđđehus vástida áššáigullevaš ekonomijadikšuma ordnemis. Konseardnanjunnošat figget doarjut ásahuvvon ulbmiliid juksama.

6. KONSEARDNABEARRÁIGEAHČU JA RAPORTEREMA JA MAID RISKKAIDHÁLDDAŠEAMI ORDZEN

Konseardnanjunnošat galget čuovvut nieidaservošiid doaimma bohtosiid álo jahkebeali gaskkaid. Konseardnanjunnošiid doaibman lea ordnet nieidaservošiid doaimma aktiiva oamasteaddjistivrema, doaimma ja ekonomija bearráigeahču ja daidda gullevaš riskkaid árvvoštallama.

Konseardnanjunnošat galget bearráigeahččat jeavddalaččat nieidaservošiid doaimma boaduslašvuoda. Gieldda nieidasearvvuš ja gieldaovttastupmi galget addit gieldaráđđehussii gieldakonseartna ekonomalaš sajádaga árvvoštallamii ja dan doaimma bohtosa rehkenastimii dárbbášlaš dieduid. Nieidasearvvuš galgá addit bearráigeahču várás gildii, dallego dat sierra bivdá, raportta dasa ásahuvvon ulbmiliid ollašuvvamis, doaimma ja ekonomija ovdáneamis ja árvvoštallama daidda gullevaš riskkain. Nieidaservošis galget leat dán várás doarvái buorit ekonomija ja doaimma bearráigeahču- ja mihtidanvuogádagat ja maid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami doaibmanrávvagat, maid servoša ráđđehus lea dohkkehan. Siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnen gullá servoša ráđđehussii ja beaivválaš jodiheadjái. Riskkas, mii jáhkehahttimis šaddá duodalažžan, galgá reporteret farggamusat konseardnanjunnošiidda.

Gieldakonserdnii gullevaš nieidaservošiid ruhtadoallobadji galgá leat kaleandarjahki, jos das spiehkaseapmái ii leat erenomáš sivva. Gieldakonserdnii gullevaš servošiid rehketoalus ja ruhtadoalloloahpaheamis galgá čuovvut heivvolaš searvvušvuogátvuodalaš lánkaásaheami, rehketoallolága mielde rehketoallo- ja ruhtadoalloloahpaheapmenjuolggadusaid, gieldalága mielde konseardnanjuolggadusaid ja maid buori rehketoallovuogi.

Nieidaservošat galget doaimmahit gildii dieduid konseardnaruhtadoalloloahpahusa ráhkadeami várás. Konseardnanjunnošat dahje eará oassebealli, man konseardnanjunnošat leat meroštallan (omd. ekonomijanunnošat), addet dárkilut rávvagiid konseardnaruhtadoalloloahpaheami

ráhkadeapmái dárbbaslaš dieđuin, ráhkadanáigeplánas, dieđu addima mearreáiggiin ja vejolaš dieđuaddinvuođuin ruhtadoalloloahpaheapme- ja doaibmačilgehusdieđuid almmuheamis.

7. GIELDDA LUOHTTÁMUŠOLBMUID DIEÐUIDOAZŽUNVUIGATVUOÐA DORVASTEAPMI

Gieldda luohttámušolbmos lea vuogiatvuohka oazžut gieldda eiseválddiin dan hálddus orru nieidaservošiid doaimma guoskevaš dieđuid, maid luohttámušolmmoš doallá iežas doaimmas dárbblašlažžan ja mat eiseválddiid doaimma almmolašvuodas addojuvvon lága mielde eai leat vel almmolaččat ja jos čiegusin doallama guoskevaš njuolggadusain ii eará čuoovo. Diehtobivdda ovdanbukto čálalaččat gielddahovdii. Luohttámušolmmoš ii oáččo luobahit dieđuid oazžunvuogiatvuođa vuodul dieđuid maid lea ožžon ovddosguvlui, daningo dieđut leat oaivilduvvon dušše sutnje persovnnalaččat luohttámušdoaimma dikšuma várás. Áššegirjiide boahtá merkejupmi, jos daid galgá doallat čiegusin

8. GEATNEGASVUOHTA BIVDIT GIELDDA OAIVILA ÁŠŠÁI OVDAL MEARRÁDUSDAHKAMA

Servoša ráđđehusa/ráđđehusa ságajodiheaddji/beaivválaš jodiheaddji galgá bivdit jo ášši válmmaštallanmuttu áigge čálalaš gieldda/konseardnanjunnošiid oaivila čuovvovaš doaimmaide:

- nieidaservoša vuodđudeapmi
- servoša doaibmajurdaga, doaimma ja juridihkalaš ráhkadusa rievdadeapmi áššiide, mat dehálaš osiin spiehkkašit gieldastrategiijas ja bušeahtas nieidaservošiidda ásahuvvon ulbmiliin
- servoša doaimma rievdadeapmi dainna lágiin, ahte searvvuš sáhtta manahit skáhponláhkaásaheapmái dahje riektegeavadahkii vuodđuduvvi čanusovttadatsajádaga gieldda ektui
- vuoitojuohkinevttohusas, man ráđđehus lea dahkan fitnodatčoahkkimii, jos ruhtadoallobaji vuoitu spiehkkaša fitnodatsearvvi doaibmajurdagis.
- fitnodatnjuolggadusa ja njuolggadusaid rievdadeapmi
- beaivválaš jodiheaddji válljen ja bálkádánvuogádat ja dan nuppástusat
- fitnodatsearvvi bargiid movttiidahttinvuogádat ja dan nuppástusat
- kapitálaráhkadusa rievdadeapmi - doaimma ektui mearkkašahtti investeremat
- investeremat ja daid ruhtadeapmi, mat eai gula aitosas doibmii dahje laktásit dasa dušše eahpenjuolga
- giddodat- ja fitnodatgávppit
- ossosiid merken, jos ossosiid oastin ja oamasteapmi ii leat erenomážit addojuvvon finodatsearvvi doaibman
- doaimma ektui dehálaš opmodaga dahje vuogiatvuodaid (maiddái immateriálavuogiatvuodaid) skáhpon, vuovdin, láigoheapmi, luobaheapmi dahje pánten
- mearkkašahtti loana váldin ja -addin ja maid dáhkádušaid dahje eará fitnodatsearvvi čadni mearkkašahtti ruhtageatnegasvuodaid addin dahje daid eavttuid rievdadeapmi
- eará go servoša dábálaš doibmii gullevaš dahje eahpedábálaš eavttuiguin dahkkojuvvon soahpamušat fitnodatsearvvi ja dan oasusoamasteaddji dahje ráđđehusa lahtu gaskkas, daid soahpamušaid rievdadeapmi ja maid soahpamušaide vuodđuduvvi vuogiatvuodain luohan - prinsihpalaš dahje ekonomalaččat mearkkašahtti soahpamušat ja doaimma viiddes nuppástusat, mearkkašahtti persovdnapolitiikalaš čovdosat

- servošis čuvvojuvvon bargoeaktosoahpamuša válljen dahje molsun
- ealáhatfitnodaga válljen ja molsun
- servoša opmodaga luobaheapmi konkursii dahje čielggadandillái dahje sanerenmeannudeapmái ohcan.

Nieidaservoša ráđđehusa ságajodiheaddji geatnegasvuohtan lea gohcit, ahte ovdaáddejupmi lea ohccojuvvon ja ahte dat girjejuvvo beavdegirjái dan čoahkkimis, go ovdaádejumi vuollásaš áššis dahkko mearrádus ráđđehusa čoahkkimis.

9. KONSEARTNA SISKKÁLDAS BÁLVALUSAT

Gielda čoavdá ieš dan, mat bálvalusat buvttaduvvojit konseartna siskkáldas bálvalussan. Dákkár siskkáldas bálvalusat leat ovdamearkan ruhtadan- ja investerendoaibma (maiddái konseardnakontovuogádat), máksinjohtolaga dikšun, skáhppomat, dáhkádušaid váldin, bargoveahkahálddahuš, ekonomijahálddahuš ja diehtohálddahuš.

9.1. Konseartna siskkáldas skáhppomat

Skáhpponlága ođastusa mielde gieldda čanusovttadagaid gaskasaš skáhppomat ja maid čanusjoavkku vejolašvuohta skáhppot eadnegielddastis lea boahtán vejolažžan, de oktasaš bálvalusašid sáhtta buvttadit earret oamasteaddjigielda maddái muhtun gieldda fitnodatserviin. Skáhpponlága mielde gielddaid lassin maddái gieldda mearridanválddi vuollásaš servoša sáhtta geahččat skáhpponlága mielde skáhpponovttadahkan, mii galgá gilvalahttit iežas skáhppomiid skáhpponlága mielde. Ohcejoga gielddas lea skáhpponráva, man gielddaráđdehus lea nannen ja mii guoská maddái gieldda nieidaservošiid, madda gielddas lea mearridanváldi.

9.2. Gieldda doaibma márkaniin

Gieldalága 126 § mielde go gielda dikšu 7 §:s oaivvilduvvon doaimma gilvalandilis márkaniin, dat galgá addit doaimma oasussearvá, ossodatgoddá, searvá dahje vuodđudussii dikšunláhkai (fitnodahkan rievdadeami geatnegasvuohta). Dan birra, goas gehččo ahte gielda ii doaimma gilvalandilis márkaniin ášahuvvo 126 § 2 momenanttas. Gieldalága 127 §:s ášahuvvo muhtun spiehkastagain fitnodahkan rievdadeami geatnegasvuhtii dalle, go gehččo ahte gielda doaibma gilvalandilis márkaniin. Spiehkastagat fitnodahkan rievdadeami geatnegasvuodas gusket doaimmaid, main sáhtta geahččat ahte gielda doaibma gilvalandilis márkaniin muhto das ii leat fitnodahkan rievdadeami geatnegasvuohta doaimma luonddu dihte. Spiehkastagaiguin dahkko vejolažžan gieldda doaimma oppalašekonomalaš beavttálmahttin dahje spiehkasteapmái lea eará erenomáš vealtameahttin sivva. Gilvalanneutralitehta sihkarastima várás gieldda bálvalusaide galgá dalle bidjat hattiid gieldalága 128 § mielde márkaniid vuodul.

9.3. Ruhtadeapmi, investeren ja dáhkádušaid addin

Gieldalága 129 § mielde loatna, dáhkáduš dahje eará dáhkkideapmi man gielda miedihá, ii oaččo dorvvohuhttit gieldda návcca vástidit dasa lágas ášahuvvon doaimmain. Gielda ii oaččo miedihit loana, dáhkáduš dahje eará dáhkkideami, jos das lea mearkkašahtti riska. Gieldda ovdduid galgá dorvvastit doarvá viiddes vuostedáhkádušaguin. Gielda sáhtta miedihit dáhkáduš dahje eará

dáhkideami gilvalandilis márkaniin doaibmi servoša vealggis dahje eará čatnašumis dušše, jos searvvuš gullá gieldakonserdnii dahje dat lea gielddaid dahje gielddaid ja stáhta oktasaš mearridanválddi vuolde. Lassin dáhkádusaid ja loanaid miediheami oktavuođas galgá vuhtiiváldit stáhtadoarjjanjuolggadusaid ja ovdalis máinnašuvvon 4 a logus meroštallojuvvon gilvalanneutralitehta guoskevaš juolggadusaid stivrema.

10. GIELDDA NIEIDASERVOŠIID RÁÐÐEHUSA ČOAHKKÁIBIDJU JA NAMMADEAPMI

Ráððehusa válljen lea oamasteaddji dáfus geavadagas mearkkašahhtimus ovttaskas doaibma, dasgo ráððehus ollašuhtta ulbmiliid ja fitnodatsearvvi dárkkuhusa, maid oamasteaddji lea ásahan fitnodatsearvá. Hálldahusjuolggadusas meroštallon doaibmaorgána mearrida ráððehuslahttoevttahasaid nammadeamis nieidaservošiid ráððehussii. Ráððehuslahttoevttohassan galgá nammadit ja válljet dásseárvolága mielde ovtaveardásaččat nissonolbmuid ja almmáiolbmuid. Nieidaservošiid ráððehusaide nammaduvvovit gieldakonseartna olggobealat olbmot, jos dasa leat ákkat gieldakonseartna oppalašovddu geahččanguovllus. Nieidaservošiid ráððehusas galgá kollektiivan leat doaibmasuorggi dovdamuša lassin doarvái buorre fitnodatdoaimma ja ekonomii ja máhttu ja náka oahpistit beaivválaš jodiheaddji servošii áshuvvon ulbmiliid juksama várás. Dárbbu mielde ráððehusa lahtuide galgá ordnet doarvái buori skuvlejumi máhtu doarjjan ja dan doalaheami várás.

11. GIELDDA NIEIDASERVOŠIID BUORRE HÁLDDAŠAN- JA STIVRENVUOHKI

Konseardnarávvgiidda galgá gieldalága 47 § mielde bidjat dárbbášlaš mearrádusaid gieldda nieidaservošiid buorre hálddašan- ja stivrenvuogis. Buorre hálddašan- ja stivrenvuogi ulbmilin lea ovddidit doaimma bohtosiid, oamasteaddjiárvvu ovdáneami ja suddjema ja luohhtámuša fitnodaga, dan oamasteaddjiid ja sierra čanusjoavkkuid gaskkas.

Konseardnaservošat galget dohkkehit fitnodatsearvvis čuvvojuvvon buorre hálddašeami ja stivrenvuogi prinsihpaid dainna lágiin, ahte dat sihkkarastet, ahte nieidaservošiid ollašuvvet dearvvašlaš fitnodatprinsihpat, doarvái viiddes rabasvuohta, ekonomiijadieduid riektavuohta, áššáigullelaš siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeapmi ja ahte gielddaid opmodaga dikšut heivvolaččat, luohtehahtti vugiin ja beaktilit dallego dorvvastit gieldakonseartna oppalašovddu. Buorre hálddašan- ja stivrenvuogi guoskevaš rávvaga dohkkeha hálldahusjuolggadusas meroštallon doaibmaorgána ja nieidaservošiid ráððehusat. Rávvaga galgá sáddet gielddahovdii diehtun.

Nieidaservošiid ráððehusat galget oahpásmuvvat gielddas ja nieidaservoša ráððehusas dohkkehuvvon rávvagii ja čuovvut dan iežaset ráððehusbarggus. Nieidaservoša ráððehusa ságajodiheaddji galgá fuolahit ahte ráððehusas dohkkehuvvon ráva addo ođđa beaivválaš jodiheaddjái ja ráððehusa lahtuide dan maŋŋá go sii leat válljejuvvon doibmii. Buorre hálddašan- ja stivrenvuogi guoskevaš ráva oahppista maiddá almmolašrávan gieldda fitnodatčoahkkimis ovddasteaddji olbmuid ja eará ovddasteaddjiid, geat geavahit oamasteaddjistivrema gieldda beales.

11.1. Easttalašvuohta giieldakonseartnas

Buorre hálddašanvuohkái gullá, ahte go gieđahallat gieldda nieidaservošiid áššiid gieldda hálddahusas čuovvut hálddahuslága ja eará meannudanvuohenjuolggadusaid. Hálddahuslága 28 § 1 momeantta 5 čuoggá mielde virgeolbmoss (virgehálddašeaddjis dahje luohttámušolbmoss) lea eastta, jos son dahje su 2 momeantta 1 čuoggás oavvilduvvon lagašolmmoš lea ráđdehusa, hálddahusráđi dahje daid vástideaddji doaibmaorgána lahttun, beaivválaš jodiheaddjin dahje dan vástideaddji sajádagas dakkár servošis, vuodđudusas, stáhta fitnodatlágádusas dahje lágádusas, mii lea áššeasálaš dahje geasa ášši čuovdimis sáhtta vuordit erenomáš ávkki dahje vahága.

Jos ovdamearkan konseardnanjunnošiid gullevaš gielddaráđdehusa lahttu dahje gielddahoavda lea vuollefitnodagaid ráđdehusa lahttu, sus lea eastta gieđahallat gielddaráđdehusa áššiid, main vuollefitnodat lea áššeasálaš dahje dasa vejolaččat sáhtta vuordit erenomáš ávkki dahje vahága ášši gieđahallamis. Jos hálddahusjuolggadusain lea viiddiduvvon konseardnanjunnošiid meroštallan, easttalašvuodanjuolggadusat gusket dainna meroštallojuvvon konseardnanjunnošiid.

Vuollefitnodagaid ráđdehusas easttalašvuohta guoská diliid, main gažaldat lea ráđdehusa lahttu ja fitnodatsearvvi gaskasaš soahpamušas dahje fitnodatsearvvi ja goalmát oassebeali gaskasaš soahpamušas, jos sutnje sáhtta vuordit das mearkkašahtti ovddu, mii sáhtta lea ruossalasvuodas fitnodaga ovdduiguin. Hálddahuslága 28.1. § 5 čuokkis ii heivehuvvo gieldda luohttámušolbmui, virgehálddašeaddjái dahje bargái, jos dat lea máinnašuvvon lánkačuoggás oavvilduvvon sajádagas gieldalaš fitnodatlágádusas dahje gieldaovttastumis. Fitnodatlágádusa jodiheaddjiin ja jodihangotti lahtuin ja gieldaovttastumi jodiheaddjis ja ráđdehusa lahtuin lea goittotge eastta, jos gieldda ovddut leat ruossalasvuodas fitnodatlágádusa dahje gieldaovttastumi ovdduiguin dahje ášši ovttaveardásaš gieđahallan eaktuda, ahte olmmoš ii oassálaste ášši gieđahallamii.

11.2. Čatnagasgaskavuodát

Giieldalága 84.2 §:s oavvilduvvon gieldda luohttámušolmmoš ja virgehálddašeaddji galgaba almmuhit čatnagasgaskavuodaid sihke iežaska njunušdoaimmain ja luohttámušdoaimmain iešguđetge fitnodagain ja eará servošiin, main leat ealahusdoaimmat. Lassin soai galgaba almmuhit mearkkašahtti opmodaga ja maiddái eará čatnagasgaskavuodaid, main sáhtta leat mearkkašupmi luohttámuš- ja virgedoaimmaid dikšumis. Lea ákkastallon, ahte konseardnaservošiid ráđdehusa lahttuvuodaid gánneha álo almmuhit.

11.3. Lagašbirrasat ja intreassaoassebealit

Oasusearvelága 8:6 § mielde gehččo, ahte fitnodatsearvi ja nubbi olmmoš gullet nuppiideaskka lagašbirrasii, jos nubbi sáhtta geavahit nuppi ektui mearridanválladi dahje sáhtta geavahit mearkkašahtti váikkuhanválladi dan ekonomii ja fitnodatdoaimma guoskevaš mearrádusdihakamis. Fitnodatsearvi doaibmačilgehusas galgá maiddái sierra almmuhit ruhtaloanaid, ovddasvástádusaid ja vástučatnašumiid fitnodatsearvi lagašbirrasii gullevaš olbmui ja daid váldoeavttuid, jos ruhtaloanaid, ovddasvástádusaid ja vástučatnašumiid oktasaš mearri manná 20 000 euro dahje vihtta proseanta badjel fitnodatsearvi balánssa iežas kapitálas. Rehketdoalloásahusa 2:7b § mielde ruhtadoallooahpaheami čuvvosiin galgá ovdanbuktit dieduid rehketdoallogeatnegasa ja dan lagašbirrasii gullevaš olbmuid gaskasaš fitnodatdoaimmain, jos dat leat mearkkašahtti eige dat leat ollašuttan dábálaš gávppálaš eavttuiguin. Maiddái dábálaš eavttuiguin ollašuttan lagašbirrasa fitnodatdoaimmaid birra galgá almmuhit čuvvosiin, jos dasa lea dárbu rivttes ja doarvái buori gova

addima várás. Lagašbirrašiin oaivvildit ovdalis máinnašuvvon paragrafa heivehettiin lagašbirrasa dakkárin go dat lea meroštallon riikkaidgaskasaš ruhtadoalloloahpahusstandárddain.

12. DIEĐU JUOHKIN

Gieldalága 29 § mielde gielda galgá juohkit dieđuid gieldda doaimma birra ássiide, bálvalusaid geavaheaddjiide, organisašuvnnaide ja eará servošiidda. Gieldda doaibma gokčá gieldda ja gieldakonseartna gieldda oassálastima ovttašdoaimmami dahje eará oamasteapmái, soahpamuššii ja ruhtadeapmái vuodđuduvvi doaimma. Searvvuš dahje vuodđudus galgá addit dieđu juohkima várás gieldda guovddášhálddahussii dieđu juohkimis vástideaddji virgehálddašeaddji rávvagiid mielde dieđuid. Ovdal dieđuid addima searvvuš dahje vuodđudus galgá árvvoštallat, sáhttago dieđuid addit vahágahtekeahtá servoša.

Searvvuš dahje vuodđudus galgá maiddá iešrádáláččat juohkit dieđu iežas doaimma ja ekonomii ja birra. Searvvuš dahje vuodđudus galgá addit dieđu gildii ovdal mearkkašahtti ášši albmosii boahtima. Servoša dieđu juohkin galgá doarjut ulbmiliid, maid konseartna lea ásahan. Servošiid guoskevaš dieđu juohkima heivvolaš ordnemis vástida servoša beales ráđđehus ja beaivválaš jodiheaddji ja gieldda bealde gielddaráđđehus ja gielddahoavda. Dieđu juohkimis ja dieđuid addimis servošiid guoskevaš áššiin galgá vuhtiiváldit gieldda almmolaš diehtujuohkinprinsihpaid ja almmolašvuoda- ja čiegusindoallannjuolggadusaid.

13. GIELDAKONSEARTNA DÁRKKÁSTUS

Konseardnabearráigešččui gullá sihke olggobealát ja siskkobealát doaibma ja lágas ásahuvvon doaibma ja doaibma, mii ii leat lágas ásahuvvon. Ruhtadoallodárkkisteaddjit ja dárkkistanlávdegoddi ovddastit lágas ásahuvvon olggobealat doaimma. Siskkáldas dárkkástus gullá siskkáldas konseardnabearráigeahču oassin.

13.1. Ruhtadoallodárkkisteaddji

Gieldalága 122.2 § mielde gieldda nieidaservoša ruhtadoallodárkkisteaddjin galgá válljet gieldda ruhtadoallodárkkistanservoša, jos dás spiehkaseapmái ii leat ákkastallon dárkkástusa ordnemii gullevaš sivva. Buot gieldda nieidaservošiidda galgá válljet ruhtadoallodárkkisteaddji, vaikko servoša guoskevaš njuolggadusat attašedje lobi maiddá doaimmadárkkisteaddji válljemii. Ášši galgá vuhtiiváldit fitnodatnjuolggadusas. Gieldalága 124.2 § mielde gieldda ruhtadoallodárkkisteaddjis lea čiegusindoallama guoskevaš njuolggadusaid easttekeahtá vuoigatvuohta oažžut gieldda eiseváldiin ja gieldakonserdnii gullevaš servošiin ja vuodđudusain dieđuid ja oaidnin láhkai áššegirjiid, maid son doallá dárbblašlážžan dárkkástusdoaimma dikšumis. Dása sáhtá leat dárbu ovdamearkan konseardnaruhtadoallomearrádusa riektavuoda sihkarastimis, dallego ruhtadoallodárkkisteaddji ii doaimma nieidaservoša ruhtadoallodárkkisteaddjin. JHT-ruhtadoallodárkkisteaddji čiegusindoallangeatnegasvuohta lea meroštallon lágas eiseváldiid doaimma almmolašvuodas.

13.2. Dárkkistanlávdegoddi

Gieldalága 121 § mielde dárkkistanlávdegotti bargun lea ee. árvoštallat gieldakonserdnii ásahuvvon ulbmiliid ollašuvvama ja fuolahit gieldda ja dan nieidaservošiid dárkkástusa oktiiheiveheamis.

Dárkkistanlávdegotti bargun lea árvoštallat konseardnaservošii ásahuvvon ulbmiliid ollašuvvama lassin konseardnabearráigeahčus ovddasvástádusa guoddi olbmuid doaimma bohtosiid.

Dárkkistanlávdegoddi sáhhtá maiddáí oppalaččat árvoštallat, leago gieldda doaibma ordnejuvvon bohtosiid ja heivvolaš vuogi mielde. Dárkkistanlávdegoddi ráhkada plána konseardnaservošiid ruhtadoalldárkkástusa ordnemis ruhtadoalldárkkisteaddjievttahasaid nammadeami várás.

Gielddaráđđehus nammada ruhtadoalldárkkisteaddjievttahasaid mearrádusa várás, mii dahkko fitnodatčoahkkimiin ja vuodđudusaid jahkečoahkkimiin.

Dárkkistanlávdegottis lea vuoigatvuohta bivdit ja oažžut nieidaservošiin dieđuid váldostivrra ulbmiliid ollašuvvama ja gieldakonseartna bohtosiid árvoštallama várás. Dárkkistanlávdegottis ii leat vuoigatvuohta oažžut dieđuid ja oaidnima várás áššegirjjiid njuolga nieidaservošiid doaibmaorgánain dahje vástuolbmui. Dárkkistanlávdegotti dieđuidoažžunvuoigatvuohta nieidaservošiin rádjášuvvá gieldalága 124 § mielde konseardnanjunnošiid raporteremii ja áššegirjjiide, mat leat gieldda eará eiseválddiid hálddus.

Dárkkistanlávdegoddi sáhhtá bovdet nieidaservoša doaibmaorgána lahtu dahje dan bálvalusas olbmo gullamii lávdegotti čoahkkimii. Dárkkistanlávdegotti lahttu ii oaččo almmustahttit čiegusin dollojuvvon dieđuid vierrásiidda, mat leat su hálddus. Jávohisvuodageaskku ollái gullevaš dieđuid ii oaččo almmustahttit dange maŋŋá, go doaibma eiseválddis dahje doaimma dikšun eiseválddi nammii lea nohkan. (AlmmusvuodáL 23 §).